

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid (SZW)
Dhr. mr. dr. L.F. Asscher
Postbus 90801
2509 LV 'S-GRAVENHAGE

Datum
24 mei 2017
Ons kenmerk
ECFE/U201700415
Telefoon
(070) 373 8110
Bijlage(n)
1

Onderwerp

Budget toezicht en handhaving op de kinderopvang

Geachte heer Asscher,

In 2011 zijn afspraken gemaakt tussen Rijk en gemeenten ter verbetering van toezicht en handhaving kinderopvang. In dat kader is een bestuursakkoord tussen SZW en de VNG gesloten over de taakverdeling en de financiering van de kosten voor de handhaving en het toezicht op de kinderopvang, het zogenoemde Budgettair Kader dat per 2012 is ingegaan (zie bijlage). Afspraak 7 uit dit Budgettair Kader luidt:

Deze financiële afspraken bieden een meerjarig budgettair kader op basis van de nu verwachte ontwikkeling in de capaciteit. Bij afwijkingen van +/- 10% ten opzichte van de veronderstelde capaciteit in 2012 (12.400 KDV's en BSO's, 730 GOB's en 53.400 gastouders) treden VNG en SZW in overleg over de gevolgen voor het budgettair kader. Eind 2014 vindt een evaluatie van de afspraken plaats, uiterlijk af te ronden begin 2015.

Het bestuursakkoord had een looptijd van vier jaar en is in 2015 geëvalueerd. Die evaluatie leidt tot input voor het gesprek tussen Rijk en VNG/gemeenten over de toekomst van toezicht en handhaving op de kinderopvang.

Het gemeentelijk macrobudget voor toezicht en handhaving kinderopvang is binnen het Budgettair Kader vastgesteld in een onzekere omgeving, waarbij het beschikbare bedrag fors leidend was. Een evaluatie naar zowel de capaciteitsontwikkeling als het benodigde budget was noodzakelijk. Daarom is in opdracht van SZW bij de evaluatie in 2015 zowel gekeken naar de omvang van het aanbod (capaciteitsontwikkeling), als naar de uitgaven die gemoeid zijn met het toezicht en handhaving. Deze evaluatie laat zien dat:

- De omvang van het aanbod in de onderzoeksjaren inderdaad binnen de gestelde grenzen is gebleven. Ultimo 2014 is voor kinderdagverblijven +10% bereikt.
- De totale uitgaven aan toezicht voor 2014 op circa € 23,5 miljoen worden geraamd. Dit is een behoorlijk hard gegeven.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

- De totale uitgaven aan handhaving voor 2014 worden geschat tussen de € 14 en € 21 miljoen. Redenen voor de schatting zijn:
 - De uitgaven of bestede uren aan handhaving hoeven gemeenten niet specifiek bij te houden en
 - De steekproef kende weinig respons op dit onderdeel, en de gemeentelijke opgaven zijn voorzichtig –door gebruik te maken van statistisch relevante marges– opgehoogd naar landelijke cijfers.
- Daarmee komen de totale uitgaven aan toezicht en handhaving voor 2014 neer op € 37,5 á € 44,5 miljoen.

Zoals ook in uw Kamerbrief van 24 november 2015 geconcludeerd, overschrijden de totale gemeentelijke uitgaven aan toezicht en handhaving op de kinderopvang de middelen die daarvoor in het gemeentefonds zitten (bijna € 28,4 miljoen) flink. Wij zien geen aanleiding om deze conclusie in twijfel te trekken. In tegendeel zelfs; vanuit gemeenten krijgen wij praktijksignalen dat zij de taak niet kunnen uitvoeren binnen het beschikbare budget.

Gemeenten voeren toezicht en handhaving kinderopvang uit in medebewind. Het Rijk legt de taak, de kaders en uitvoeringsbepalingen vast. Daarbij hoort ook een passend budget. De praktijkgegevens uit de evaluatie geven aan dat van een passend budget sinds in ieder geval 2014 geen sprake is. De inschattingen uit 2011 omtrent benodigd budget zijn te mager gebleken. Daarom pleiten wij voor aanpassing van het macrobudget van gemeenten, zodat zij wel in staat worden gesteld de taak in medebewind uit te voeren. Uit gesprekken met medewerkers van uw ministerie blijkt dat zij twijfels hebben bij de uitkomsten van het onderzoek waar het gaat om de uitgaven aan handhaving. En daarom het macrobudget niet aan te willen passen. Maar met die twijfel kan “de kous niet af zijn”. Daar zijn zowel de evaluatie als de praktijksignalen te sterk voor. Daarom verzoeken wij u met klem om specifiek op de handhavingskosten aanvullend onderzoek te doen. De onderzoekers die de evaluatie hebben gedaan, hebben handvatten gegeven om de marge die zij in 2015 vanuit statistisch oogpunt moesten aangehouden, fors te verkleinen. Wij zijn er van overtuigd dat gemeenten hier actief aan mee willen werken. Mogelijk kan daarbij ook gesteund worden op het verbeterde GIR handhaven.

Mocht uit onderzoek blijken dat het macrobudget voor toezicht en handhaving inderdaad te laag vastgesteld is, dan is eenmalige aanpassing daarvan noodzakelijk. Vanwege de onzekerheid over de toezicht- en handhavingskosten is in 2011 een inschatting gemaakt, met bijbehorende evaluatieafspraken. Na aanpassing van het macrobudget als gevolg van de evaluatie, is budgetaanpassing in het gemeentefonds niet meer aan de orde tenzij de gemeentelijke taak verandert.

Het alternatief voor budgetaanpassing is dat de taakinhoud of –zwaarte van gemeenten beperkt wordt. Door bijvoorbeeld de voorgenomen inspectiegraad te verlagen om binnen het budget te blijven. Dat is voor zowel voor het Rijk, gemeenten maar vooral voor kinderopvangorganisaties en de kinderen die zij opvangen geen wenselijke ontwikkeling.

In 2011 is bij het maken van financiële afspraken uitgegaan van de verhouding toezicht/handhaving van 65/35. Die verhouding was slechts zwak onderbouwd, maar meer was niet voorhanden. Als de gemeentelijke uitgaven aan handhaving beter worden onderzocht, kan die “vaste verhouding” worden losgelaten en kan worden aangesloten bij de inmiddels bestaande praktijk. Deze praktijkinformatie over “welke factoren beïnvloeden de gemeentelijke handhavingsuitgaven” kan vervolgens ook gebruikt worden om de extra handhavingskosten van de Wet IKK (voorheen genoemd “Het Nieuwe Toezicht”) vast te stellen. Vooralsnog stelt uw ministerie dat de Wet IKK niet tot hogere handhavingskosten leidt. En doet argumenten die wel hogere handhavingskosten vermoeden af als theorie. Het praktijkonderzoek dat wij voorstaan, zal leiden tot meer gefundeerde uitspraken over de gevolgen van de Wet IKK op de handhavingskosten van gemeenten.

Tot slot

De kwaliteit van toezicht en handhaving kinderopvang is belangrijk. De afgelopen jaren hebben gemeenten zich sterk ingespannen om die kwaliteit naar een hoger plan te brengen. Uit de rapportages van de Inspectie voor het Onderwijs blijkt dat ze daarin goed zijn geslaagd. De keerzijde daarvan is dat de kosten voor handhaving duidelijk hoger zijn dan we in 2011 hebben voorzien, zoals uit het onderzoek in 2015 ook is gebleken. We dringen er daarom bij u op aan om verder onderzoek te doen naar de werkelijke kosten en aan de hand van de uitkomsten het macrobudget aan te passen tot een reëel budget waarmee gemeenten de medebewindstaak kunnen uitvoeren.

Hoogachtend,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized loop and a smaller loop above it, connected by a thin line.

J. Kriens

Algemeen Directeur